

Rutiner för  
**polisanmälningar**  
i skolan  
och anmälningar  
till socialtjänsten

Rutiner för polisanmälan av brott	3
Rutiner för anmälan till socialtjänsten	7
Bilaga: Fördjupningdel	9
Bilaga: Polisens handläggning	11

November 2012

# Rutiner för polisanmälningar i skolan och anmälningar till socialtjänsten

Det finns inga nationella föreskrifter som anger om, hur eller när polisen ska kopplas in när brott begåtts. Den enda reglering som finns är anmälningsplikten enligt 14 kap 1§ socialtjänstlagen. Den gäller alla som är anställda inom barnomsorg och skola.

Skolverket vill att landets kommuner ska ha riktlinjer om hur skolan ska agera när ett brott begåtts. Riktlinjerna ska ge samsyn om vad som motiverar en polisanmälan eller anmälan till socialtjänsten så att brott behandlas lika i alla skolor, samt bättre samverkan mellan skolor, polis och socialtjänst.

Dessa rutiner har barnens bästa i blickfånget. Ett snabbt och konsekvent agerande från skolans, polisens och socialtjänstens sida är oerhört viktigt för det enskilda barnets säkerhet i sådana krissituationer som detta dokument behandlar.

Rutinerna avgränsar sig till sådant som kan leda till en polisanmälan eller anmälan till socialtjänsten. Rutinerna ersätter inte skolornas trivselregler, ordningsregler eller andra handlingsplaner som tar upp kränkande, hot och våld i vidare bemärkelse.

Rutinerna gäller för alla grundskolor och gymnasieskolor i Borås Stad. De gäller i tillämpliga delar även för förskolan, trots att det i texten talas om skolan, rektor och elever.

## Rutiner för polisanmälan av brott

### Tre huvudregler

- Brottsliga handlingar ska aldrig accepteras.
- Skolan ska polisanmäla alla brott som sker i skolan eller i anknytning till skoldagen.
- Skyldigheten att polisanmäla ett brott gäller även när gärningsmannen inte fyllt 15 år.

### Skolans ansvar

Skolans utgångspunkt är att brott och kriminalitet ska behandlas på samma sätt i skolan som i övriga delar av samhället. Skolan anmäler händelsen - polisen bedömer om eller när ett brott begåtts. Därför är skolans huvudregel att alla brottsliga handlingar ska polisanmälas, och att skolan ska göra polisanmälingen.

Vid tvekan om ifall en anmälan ska göras, kontakta jourhavande utredningsbefäl eller utredningsbefälet för ungdomsutredning. Ring 114 14 och begär att få bli kopplad.

Fokus ska vara på handlingen och inte på personen som begått brottet. Skolan ska inte göra några utredningsåtgärder som kan ligga inom polisens verksamhet, eftersom det riskerar att störa en förundersökning. Skolan ska objektivt beskriva händelsen som föranleder anmälan, och i övrigt göra vad som krävs enligt skollag, likabehandlingsplan och övriga lokala handlingsplaner.

## **Vem anmäler?**

### **Elever begår brott**

När den brottsliga handlingen utförts av elev/elever ska rektor göra anmälan. Om rektor inte finns tillgänglig ska den i personalen som sett brottet göra anmälan. Huvudregeln är att skolan ska anmäla händelsen. Detta gäller också då målsägaren själv inte vill eller vågar anmäla händelsen.

De brott som finns i strafflagen är brott också om de begås av personer under 15 år, trots att de inte går till domstol och inget straff döms ut. Ansvar för samhällets åtgärder när en icke straffmyndig begått ett brott finns hos de sociala nämnderna. Det hindrar dock inte polisen från att göra brottsutredningar om det finns särskilda skäl för detta.

Att gärningsmannen inte fyllt 15 år är alltså inget skäl för att skolan ska avstå från att göra en polisanmälan. Av förebyggande skäl kan det vara viktigt att polisanmäla just en gärningsman som inte fyllt 15 år. Detta eftersom en polisanmälan ger en signal till polis och socialtjänst om att allt inte står rätt till. Polisanmälan av yngre elever, i varje fall under 12 år, medför som regel endast att polisen – utan egen utredning – vidarebefordrar anmälan till socialtjänsten.

Observera att polisens anmälan till socialtjänsten inte ersätter skolans skyldighet att göra anmälan till socialtjänsten.

### **Personal begår brott**

Om en brottslig handling gjorts av någon i personalen är det inte rektor utan förvaltningschefen för gymnasieskolorna respektive områdeschefen för skola som ska polisanmäla.

### **Övriga**

Brott kan naturligtvis begås av betydligt fler än elever och personal, exempelvis föräldrar och andra som tillfälligt besöker skolan. I dessa fall ska rektor polisanmäla.

### **Hur anmäler man?**

En polisanmälan görs enklast via e-post, [boras.vastragotaland@polisen.se](mailto:boras.vastragotaland@polisen.se), eller faxas på bifogad blankett till nummer 010-565 86 73. Det går naturligtvis även bra att anmäla via telefon till polisen på nummer 114 14.

Skyndsamhet är av stor vikt. Anmäl helst samma dag som brottet kommer till skolans kännedom.

Vid brott mot person bör polis kallas till plats.

## **Vad ska anmälan innehålla?**

En anmälan ska innehålla en kort redogörelse, men inte ta ställning till det inträffade. Skolan ska inte utreda händelsen i polisiär mening; skolan ska endast dokumentera skador. Mobilkamera är ett utmärkt verktyg. Bifogade anmälningsformulär är ett stöd för att få med nödvändig information.

”Brottsanmälan” är ett känsloladdat ord med negativ innebörd för de flesta. En anmälan om brott består egentligen inte av något annat än de uppgifter som ligger till grund för polisens bedömning om misstanke om brott och om en utredning ska inledas. Det är en skriftlig dokumentation av rapporterade sakförhållanden.

## **Bränder**

Det är viktigt att alla skolbränder anmäls. Större bränder har nästan alltid föregåtts av bränder i papperskorgar, luntningar etc. Vid de flesta bränder på skolor känner någon i personalen till vem som förorsakat dem.

Att anlägga en brand i skola kan rubriceras som mordbrand.

## **Skadegörelse**

Rektor ansvarar för att polisanmäla skadegörelse på skolan.

## **Klotter**

Klotter är ett skadegörelsebrott som kan ge fängelse i upp till sex månader. Det är viktigt att dokumentera klottret och bifoga foto i anmälan, gärna via e-post. Det är också bra att ange uppskattad kostnad. Anmälan och foto på klotter skickas till boras.vastragotaland@polisen.se.

## **”Bötning”**

Bötning rubriceras i lagens mening som utpressning, försök till utpressning och olaga hot. Bötning kan vara bland de första stegen på en kriminell bana. Denna typ av brott ska skolan se mycket allvarligt på, och därför anmäla.

## **Skolans stöd vid brott**

Skolan har ansvar att i det fortsatta elevvårdande arbetet med de inblandade parterna förhålla sig professionellt och neutralt. De inblandade ska kunna fortsätta sin skolgång på bästa sätt, och skolan måste hantera att

- offer och gärningsperson kanske är kvar i samma klass eller skola
- det finns ett behov att bearbeta brottets konsekvenser
- det finns en konflikt mellan offer och förövare
- andra i skolan har blivit påverkade av händelsen.

## **Annat stöd vid ungdomsbrott**

Inom Individ- och familjeomsorgen finns olika verksamheter för ungdomar som varit kontakt med brott på olika sätt.

### **Medling**

Medling vid brott innebär att gärningspersonen och målsäganden möts tillsammans med en opartisk medlare för att samtala om det som hänt. Under mötet får båda parter möjlighet att berätta, ställa frågor och lyssna. Medlingsmötet förbereds alltid noga. Inför det gemensamma mötet träffar medlaren gärningspersonen och målsäganden i enskilda förmöten.

Medling är alltid frivilligt. Brottet måste vara polisanmält, och den som begått brottet ska ha erkänt.

### **Brottsofferjouren i Borås**

Brottsofferjouren är en ideell förening, politiskt och religiöst obunden. Jouren har utbildade stödpersoner och vittnesstöd, som kostnadsfritt hjälper dem som utsatts för brott. Det finns även unga vittnesstödjare utbildade för att stötta ungdomar som ska vittna vid en rättegång.

### **Stödcentrum för unga brottsoffer**

Stödcentrum för unga brottsoffer är en kommunal verksamhet som vänder sig till ungdomar 13-20 år. Via stödcentrum kan ungdomen få hjälp att bearbeta sina upplevelser och förbereda sig inför en eventuell rättegång. Stödcentrum kan även erbjuda praktisk hjälp med att t.ex. kontakta olika myndigheter eller hur man gör för att få ut skadestånd. Brottet behöver inte vara polisanmält, och man kan vara anonym om man vill. Hjälpen är kostnadsfri.

### **Fältgruppen**

Fältgruppen arbetar uppsökande och förebyggande överallt där ungdomar finns; på skolor, fritidsgårdar, i Borås centrum etc. Fältgruppen har en god bild av och kan informera om ungdomssituationen i Borås Stad. Fältgruppen samarbetar med exempelvis socialtjänst, polis, fritidsgårdar och föreningar.

Fältgruppen arbetar med ungdomar i åldern 13-18 år. Arbetet sker både dag- och kvällstid. Personalen träffar ungdomar enskilt för samtal och i olika gruppverksamheter. Allt deltagande i grupper förutsätter godkännande från föräldrarna. All kontakt är frivillig. Personalen har tystnadsplikt och anmälningsplikt.

## **Rutiner för anmälan till socialtjänsten när barn kan antas fara illa**

Anställda inom myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att genast anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd.

Anmälningsplikten förutsätter inte att det är klarlagt att socialtjänsten behöver ingripa - det räcker att det finns misstankar. Efter anmälan är det socialtjänstens sak att utreda om det behövs någon insats.

Skyldigheten innebär också att man är skyldig att lämna alla uppgifter som socialtjänsten begär och som kan vara av betydelse för utredningen.

När skolan gjort en anmälan till polisen om brottslig handling där gärningsmannen antas vara under 18 år, lämnar polisen en kopia på anmälan till socialtjänsten. Skolans skyldighet att anmäla till socialtjänsten förändras inte av att anmälan gjorts till polisen.

### **Vem anmäler?**

Om skolan gör en anmälan till socialtjänsten, skriver rektor under den. Om en enskild anställd i skolans verksamhet gör en anmälan, står denne själv för anmälan.

### **Hur görs anmälan?**

Konsultera alltid jourhavande socialsekreterare i respektive stadsdel innan skriftlig anmälan görs eller föräldrarna kontaktas. Socialsekreterare informerar dig, beroende på orsak till anmälan om vilka eventuella särskilda rutiner som ska gälla i den fortsatta handläggningen.

I en akut situation kan det vara nödvändigt att göra en anmälan per telefon. En sådan muntlig anmälan bör sedan bekräftas skriftligt. En skriftlig anmälan kan göras via brev eller fax.

### **Vad ska anmälas?**

Fysiskt våld innebär att barnet av någon annan orsakas kroppsskada, sjukdom eller smärta.

Psykiskt våld betyder att barnet systematiskt, oftast under lång tid, utsätts för nedvärderande omdömen, nedbrytande behandling eller avsiktligt känslomässigt lidande. Även en enstaka allvarlig företeelse kan innebära att ett barn riskerar fara illa.

Sexuella övergrepp innefattar alla former av sexuella handlingar som påtvingas ett barn.

Kränkning innebär att barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, oftast under lång tid,

genom att någon i ord och handling behandlar barnet på ett nedlåtande sätt eller angriper barnets personlighet.

Fysisk försummelse innebär att barnets vårdnadshavare, oftast under lång tid, skadar eller äventyrar ett barns fysiska hälsa eller utveckling genom att inte ge barnet god omsorg.

Psykisk försummelse är när barnets psykiska hälsa skadas eller äventyras, oftast under lång tid, genom att barnets grundläggande behov av t.ex. uppmärksamhet, tillhörighet, fostran, vägledning, stimulans och utveckling inte tillgodoses.

Hedersrelaterat våld har Borås Stad en särskild handbok för. Den finns på webbplatsen, på sidan med styrdokument.

### **Vad händer när socialtjänsten fått anmälan?**

Socialtjänsten bekräftar att anmälan tagits emot och av vem. I Borås sker detta skriftligt, med en information om vad som händer med anmälan. Därefter hindrar sekretess att anmälaren får uppgifter om barnet eller föräldrarnas personliga förhållanden. Socialtjänsten kan dock lämna ut uppgifter om den enskilde samtycker till detta.

Socialtjänsten ska senast inom 14 dagar besluta om anmälan ska utredas eller inte. Detta kallas förhandsprövning. I detta skede kan utredaren kontakta anmälaren för muntlig, kompletterande information.

### **Uppgifter till en pågående utredning**

Beslutar socialtjänsten att utreda anmälan är det rimligt att skolan och anmälaren är fortsatta uppgiftslämnare, muntligt eller skriftligt. En anmälningsskyldig person som vet att det pågår en utredning hos socialtjänsten är skyldig att, utan uppmaning från socialtjänsten, berätta om det som kan ha betydelse för utredningen. Att en utredning inletts begränsar alltså inte anmälningsskyldigheten.

### **Kontakt med socialtjänsten**

Stadsdelarnas individ- och familjeomsorg har på dagtid alltid en joursekreterare nåbar. Denne nås enklast via kommunens växel. Övrig tid på dygnet kan akuta anmälningar lämnas eller konsultationer ske via sociala jouren, tfn 112.



# Bilaga 1

## Fördjupningsdel

### Vittnesplikt

I vårt rättssystem gäller vittnesplikt, vilket betyder att man är skyldig att vittna om man blivit kallad till ett vittnesförhör. Den som sett eller uppmärksammat händelsen är den som ska vittna. Vittnesplikten gäller alla med några få undantag, och underåriga är inte undantagna. Domstolen kan dock befria en underårig från vittnesplikt om den befarar att den unge på grund av sin låga ålder skulle ta skada av att vittna. Regler om vittnesförhör finns i rättegångsbalkens 36 kapitel.

### Olaga intrång på skolor

Skolan är ingen offentlig plats. Det innebär att utomstående personer inte har rätt att besöka skolan utan särskilt tillstånd. Det gäller även elever från andra skolor. Besökstillstånd lämnas av rektor. Om besökare inte lämnar skolan vid tillsägelse ska polisen kontaktas.

### Vad menas med brott?

Med brottsliga handlingar avses här i första hand stölder, skadegörelse, våld, hot, hets mot folkgrupp, narkotikainnehav, langning och vapeninnehav. Inom ramen för begreppen våld och hot om våld finns kränkningar som innebär betydande risk för fysisk eller psykisk skada. Från brottsbalken har följande förklaringar hämtats:

**Misshandel** kan föreligga då någon uppsåtligen tillfogar en annan person skada eller smärta, eller försätter någon i vanmakt (Brottsbalken 3:5).

**Grov misshandel** föreligger då misshandeln är svår eller livsfarlig eller särskilt hänsynslös. Likaså kan misshandeln betecknas som grov om flera personer slår och eller sparkar på en liggande eller försvarslös person (Brottsbalken 3:6).

**Olaga hot** kan föreligga då någon uppsåtligen med tillhygge eller ord framkallar allvarlig fruktan för personlig säkerhet eller egendom (Brottsbalken 4:5).

**Ofredande** kan bestå av knuffar, fasthållande, att kasta föremål mot någon eller dylikt. Likaså skrik, tillmälen eller åtbörder som allvarligt kränker en annan person (Brottsbalken 4:7).

**Sexuellt ofredande** är då någon sexuellt berör ett barn under 15 år eller förmår barnet att göra eller medverka i någon sexuell handling. Det är också om någon blottar sig, eller genom ord eller handlande kränker någons sexuella integritet (Brottsbalken 6:10).

**Stöld** består av att någon med uppsåt och utan lov tar vad som tillhör någon annan för att själv tillägna sig det (Brottsbalken 8:1).

**Snatteri** är en enklare form av stöld till ett mindre värde (Brottsbalken 8:2).

**Rån** och andra tillgreppsbrott kan föreligga om någon begår stöld med hjälp av misshandel eller hot (Brottsbalken 8:1).

**Skadegörelse** är då någon förstör eller skadar egendom (Brottsbalken 12:1).

**Mordbrand** är om någon anlägger brand, som innebär fara för annans liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av annans egendom (Brottsbalken 13:1).

**Förtal** kan man göra sig skyldig till genom att utpeka någon som brottslig eller klandervärd i sitt handlingssätt (Brottsbalken 5:1).

**Övergrepp** i rättssak begår den som med våld eller med hot om våld hotar någon för att denne gjort en anmälan, avlagt vittnesmål eller lämnat uppgifter vid förhör, eller försöker hindra någon från detta (Brottsbalken 17:10).

**Narkotikabrott** begår den som olovligen överlåter narkotika, framställer narkotika avsett för missbruk, förvärvar narkotika i överlåtelsesyfte, anskaffar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk, bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befordrar vederlag för narkotika eller har, brukar eller tar annan befattning med narkotika. (Narkotikastrafflagen 1968:64)

# *Bilaga 2*

## **Polisens handläggning**

Idag finns det inga särskilda regler för brott som begås i skolan i den svenska lagstiftningen. Därför har polisen att iaktta samma regler oavsett var brottet sker. Om polisen får kännedom om en händelse, oavsett på vilket sätt, och händelsen kan antas utgöra ett brott är polisen skyldig att upprätta en anmälan. Anmälan ligger sedan till grund för om en förundersökning eller utredning enligt lagen om unga lagöverträdare (LUL 1964:167) ska inledas.

Rättsväsendet, socialtjänsten och skolan har ett gemensamt uppdrag att förhindra och motverka brott. Det är viktigt att samhället konsekvent verkar för de grundläggande värden som skyddas av de straffrättsliga reglerna.

När det kommit till skolans kännedom att en elev blivit utsatt för ett brott eller på skoltid bör skolan skyndsamt ta kontakt med elevens vårdnadshavare och berätta om det inträffade. Skolan och vårdnadshavare bör ha en dialog om vem som skall göra polisanmälan. Vi vet av erfarenhet att det oftast är bäst för offret om skolan står för anmälan. Det kan upplevas som ett skydd för den drabbade och målsäganden ses inte lika lätt som en ”tjallare”.

När brottet kommer till polisens kännedom upprättas en anmälan. Oavsett vem som gör anmälan kommer den drabbade/offret att stå som målsägande.

Anmälan om brott görs till polisen genom telefonsamtal, skrivelse, internet, besök på polishuset eller genom polisman på plats. Vid brott mot person görs anmälan med fördel av polisman som kallats till plats.

Vid eventuella frågor kan i första hand utredningsbefälet vid ungdomsutredningen kontaktas på dagtid. Övrig tid utredningsbefälet vid akututredningsverksamheten eller inre befäl.

Telefonnummer till Polisen 114 14

Utredningsbefäl, ungdomsutredning, 010-56 58 541 (dagtid)

Utredningsbefäl, akututredning, 010-56 58106 (07.00-23.00)

Inre befäl, 010-56 58 105 (dygnet runt).



**BORÅS STAD**

POSTADRESS 501 80 Borås BESÖKSADRESS Stadshuset, Kungsg. 55  
TEL 033-35 70 00 E-POST [boras.stad@boras.se](mailto:boras.stad@boras.se) WEBBPLATS [boras.se](http://boras.se)